

บทคัดย่อ

แผนงานวิจัยการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจท้องถิ่นจากการท่องเที่ยวในเขตอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม (สถาปัตยกรรม) ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดล้านนา มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อจัดทำและเสนอแนะต้นแบบการประมาณการมูลค่าทางเศรษฐกิจภายในชุมชนที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในเขตอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม (สถาปัตยกรรม) ภายในพื้นที่กรณีศึกษา (ลำพูน แพร่ และน่าน) และ (2) เพื่อจัดทำและเสนอแนะต้นแบบกระบวนการวิเคราะห์ต้นทุน-ผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการกระบวนการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจภายในเขตอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม (สถาปัตยกรรม) ภายในพื้นที่กรณีศึกษา

ผลการประมาณการมูลค่าทางเศรษฐกิจภายในชุมชนที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยใช้ตัวแบบตัวทวิคูณและวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตด้านการท่องเที่ยว 26 สาขาการผลิต สำหรับเขต 1 (เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา) พบว่าตัวทวิคูณผลผลิตประเภทที่ 2 ของสาขาบริการ เท่ากับ 3.61 ซึ่งหมายความว่า หากมีการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นภายในชุมชนคิดเป็นมูลค่า 1 ล้านบาท จะก่อให้เกิดการผลิตผลผลิตในระบบเศรษฐกิจในภูมิภาคเพิ่มขึ้นคิดเป็นมูลค่า 3.61 ล้านบาท (ซึ่งรวมผลกระทบทางตรง ผลกระทบทางอ้อม และผลกระทบจากรายได้) และตัวทวิคูณรายได้ประเภทที่ 2 ของสาขาบริการ เท่ากับ 2.38 ซึ่งหมายความว่า หากมีการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นภายในชุมชนคิดเป็นมูลค่า 1 ล้านบาท จะก่อให้เกิดรายได้ของภาคครัวเรือนในระบบเศรษฐกิจในภูมิภาคเพิ่มขึ้นคิดเป็นมูลค่า 2.38 ล้านบาท (ซึ่งรวมผลกระทบทางตรง ผลกระทบทางอ้อม และผลกระทบจากรายได้) นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวทวิคูณผลผลิตประเภทที่ 2 ของสาขาต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว มีค่าอยู่ระหว่าง 2.28 ถึง 4.63 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจในภาพรวมเป็นอย่างมาก

ผลการคำนวณต้นทุน-ผลประโยชน์ ภายใต้สมมติฐานที่แตกต่างกัน พบว่า สำหรับจังหวัดลำพูน แพร่ น่าน ภายใต้ทุกสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ การลงทุนเพื่ออนุรักษ์มรดกทางสถาปัตยกรรมและการส่งเสริมการท่องเที่ยวมีความคุ้มค่าในด้านของผลตอบแทนที่เป็นตัวเงิน (ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับกรณีที่ไม่มีการลงทุน) และมีความคุ้มค่าในด้านของผลตอบแทนที่เป็นตัวเงินที่เทศบาลได้รับจากภาษีในรูปแบบต่างๆหากมีการลงทุนโดยเทศบาลนั้น อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาวิเคราะห์ความอ่อนไหว ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงสมมติฐานใหม่ เพื่อรองรับในกรณีการพัฒนาไม่สามารถเป็นไปตามแผนการดำเนินการมาพิจารณาร่วม พบว่า การลงทุนเพื่ออนุรักษ์มรดกทางสถาปัตยกรรมและการส่งเสริมการท่องเที่ยวมีความคุ้มค่าในด้านของผลตอบแทนที่เป็นตัวเงิน (ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับกรณีที่ไม่มีการลงทุน) แต่เมื่อพิจารณาเฉพาะในส่วน

ของผลประโยชน์ที่เทศบาลจะได้รับในรูปแบบรายได้กลับพบว่า ในกรณีของเขตอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม (สถาปัตยกรรม) จังหวัดแพร่ นั้น มีความเสี่ยงในเกือบทุกกรณี และจังหวัดน่านก็มีความเสี่ยงในบางกรณีเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ การลงทุนเพื่ออนุรักษ์มรดกทางสถาปัตยกรรมและการส่งเสริมการท่องเที่ยวยังมีผลประโยชน์ที่ไม่สามารถวัดเป็นตัวเงินได้ เช่น ราคาของที่ดินที่เพิ่มสูงขึ้น และคุณค่าทางวัฒนธรรม ทั้งนี้ ผลประโยชน์ในด้านการดำรงรักษาคุณค่าทางวัฒนธรรม ซึ่งไม่สามารถวัดเป็นตัวเงินได้นั้น มีความสำคัญในด้านการอนุรักษ์ความเป็นไทยและอัตลักษณ์ท้องถิ่นในรูปแบบของสถาปัตยกรรม ซึ่งหากเปรียบเทียบกับกรณีที่ไม่มีการลงทุน และในอนาคตเกิดการสูญเสียคุณค่าทางวัฒนธรรมเหล่านี้ไป จะเห็นได้ว่าความคุ้มค่าของการลงทุนยิ่งเพิ่มสูงขึ้น

คำสำคัญ: การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ, เขตอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม (สถาปัตยกรรม), ต้นทุน-ผลประโยชน์, ตัวทวีคูณ, การประมาณการมูลค่าทางเศรษฐกิจ, การท่องเที่ยว, กลุ่มจังหวัดล้านนา

Abstract

The research program “Local Economic Value Addition from the Tourism in Preserved Area of Cultural Heritages (Architecture) in Lanna Region” has the following objectives: (1) to develop and propose the model to evaluate the economic value within the community which arises from tourism activities in preserved area of cultural heritages (architecture) within the case-study areas (Lamphun, Phrae, Nan), and (2) to develop and propose the model to analyse the cost-benefit which arises from the process of local economic value addition in preserved are of cultural heritages (architecture) in the case-study areas.

The results from the evaluation of the economic value within the community which arises from tourism activities using multiplier model based on data from the tourism input-output table (26 sectors, Area 1: Lanna Tourism Development Area) shows that Type-2 output multiplier of the service sector has the value of 3.61. This means that for 1 million baht of spending by tourists, there will be output created within the economic system of the value of 3.61 million baht (including direct effect, indirect effect, and induced effect). Type-2 income multiplier of the service sector has the value of 2.38. This means that for 1 million baht of spending by tourists, income of households in the economic system will increase by the value of 2.38 million baht (including direct effect, indirect effect, and induced effect). Moreover, type-2 output multipliers of tourism-related sectors have the values between 2.28 and 4.63. This shows that tourism activities have a large effect on the economic system.

The results from cost-benefit analysis, under different scenarios, show that for Lamphun, Phrae, and Nan, under all scenarios that we have set, the investment to preserve architectural heritages and promote tourism is cost-effective in terms of monetary benefit (increased spending by tourists when compared to the case where there is no investment). Moreover, for the cost-effectiveness of the local government’s spending in terms of monetary return that the local government will receive from different types of taxes (in the case that the local government is the one who makes the investment), the results show that the investment is cost-effective for all three

provinces. Based on the sensitivity analysis, where some of the assumptions are changed to investigate the cases where the development does not go as planned, for all three provinces the investment to preserve architectural heritages and promote tourism is cost-effective in terms of monetary benefit (increased spending by tourists when compared to the case where there is no investment). However, if we only consider monetary return that the local government will receive from different types of taxes, we find that for Phrae, the investment is risky in the sense that it is not cost-effective in most cases considered. Moreover, for Naan, the investment is also risky as it is not cost-effective in some cases.

The investment to preserve architectural heritages and promote tourism also has benefits which cannot be evaluated in monetary terms. This includes increase in the price of land, and cultural values. The benefits in terms of preserving the cultural values, which cannot be evaluated in monetary terms, are important for preserving the Thai culture and preserving local identity in terms of architecture. If we take these benefits into account, and compare the case of investment to the case where there is no investment and in the future these cultural values are lost, we can see that the investment is even more cost-effective.

Keywords: Local economic value addition, Cultural heritages (architecture), Cost-benefit analysis, Multiplier effect, Evaluation of the economic value, Tourism, Lanna region.